

**Muudatusettepanekud
välissuhtlemisseaduse muutmise ja
sellega seonduvalt teiste seaduste
muutmise seaduse eelnõule (385
SE)**

Austatud väliskomisjoni esimees

Esitame muudatusettepanekud välissuhtlemisseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõule (385 SE).

1. Palume sõnastada eelnõu § 1 punkt 10 järgmiselt:

10) paragrahvi 8 täiendatakse lõigetega 5²–5⁹ järgmises sõnastuses:

„(5²) Toetus nõutakse täielikult või osaliselt tagasi, lähtudes rikkumise olemusest ja raskusest Euroopa Liidu toetuse ja välisabi andmise õigusaktis või lepingus ettenähtud alustel. Nende aluste puudumise korral võib toetuse täielikult või osaliselt tagasi nõuda eelkõige juhul, kui pärast toetuse väljamakse tegemist selgub, et toetuse saaja:

- 1) on taotlemisel või toetuse kasutamisel esitanud teadlikult valeandmeid, on toetuse saamise või kasutamisega seotud tingimused täitnud näiliselt, toetuse kasutamisel on esinenud pettus, korruptsioon või huvide konflikt või ilmneb asjaolu, mille korral toetuse taotlust ei oleks rahuldatud;
- 2) ei ole täitnud toetuse väljamaksmise aluseks olevaid nõudeid;
- 3) ei ole täitnud osaliselt või täielikult toetuse saamisega seotud kohustust;
- 4) suhtes on algatatud likvideerimis- või pankrotimenetlus.

(5³) Toetuse tagasinõudmise otsust ei tehta, kui:

1) toetuse saaja või lõppsaaja on avastanud ja teavitanud toetuse andjat esimesel võimalusel, et talle on hüvitatud kulu, mida toetusest ei hüvitata, ning on tagastanud toetuse või selle osa toetuse andmise tingimustes sätestatud viisil;

2) tagasinõudmisele kuuluv toetuse summa on 1000 eurot või sellest väiksem, välja arvatud juhul, kui tegemist on lõike 5² punktis 1 nimetatud asjaoludega.

(5⁴) Kui toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, nõutakse toetus tagasi või vähendatakse väljamakstavat toetust 2–100 protsenti tegevusele eraldatud toetusest.

(5⁵) Tagasimaksmisele kuuluva toetuse võib tasaarveldada sama projekti raames maksmisele kuuluva toetusega.

(5⁶) Toetuse tagasinõudmise otsuse võib teha nelja aasta jooksul toetuse saajale viimase makse tegemisest, võttes arvesse nõukogu määruses (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta, sätestatud aegumistähtaaja kulgemise tingimusi.

(5⁷) Toetus tuleb tagasi maksta 60 päeva jooksul sellekohase otsuse saamisest arvates. Erandlikel ja põhjendatud juhtudel võib toetuse andja toetuse saaja taotlusel toetuse tagasimaksmise tähtaega pikendada ja tagasimaksmise ajatada, nõudes vajaduse korral tagatist.

(5⁸) Kui toetuse tagasimaksmise tähtpäevaks toetust tagasi ei maksta või toetust ei ole tasaarvestatud, peab toetuse saaja maksma viivist 0,06 protsenti iga toetuse tagasimaksmisega viivitatud kalendripäeva eest. Viivise arvestamine lõpeb, kui viivise summa ületab selle arvestamise aluseks oleva tagasinõutava toetuse suuruse. Toetuse tagasinõudmise otsusega on võimalik põhjendatud juhul viivist vähendada, kuid tagada tuleb piisav kahjuhüvitis. Viivist ei nõuta riigiasutuselt ja isikult, kes on volitatud täitma riigi haldusülesannet toetuse kasutamisel või vahendamisel, välja arvatud juhul, kui Euroopa Komisjon nõuab viivise tasumist riigilt. Sellisel juhul nõuab riik viivist Euroopa Komisjonile tasutud viivise summa ulatuses.

(5⁹) Toetuse tagasimaksmise ajatamise korral maksab toetuse saaja intressi alates käesoleva paragrahvi lõikes 5⁷ sätestatud tähtpäevale järgnevast päevast. Intressimäär tagastatava toetuse summa jäägilt on kuue kuu euribor pluss kolm protsenti aastas. Kuue kuu euribor võetakse toetuse tagasimaksmise ajatamise otsuse tegemisele eelnenud pangapäeva seisuga. Intressiarvestuse baasiks on 360-päevane periood. Negatiivse euribori korral ei kohaldata summeeritud protsendimäärasid alla ühe.“;“.

Selgitused:

VäSS § 8 muudetakse ja paragrahvi täiendatakse lõigetega 5²–5⁹. Riigikohus on kohtuasjas 5-23-2 leidnud, et toetuse tagasinõue on eripärane avalik-õiguslik kohustus, millele laienevad seda eripära arvestavad nõuded. Tegemist on alusetult saadud soodustuse tagastamisega. Samuti, et kuivõrd toetuste andmise ja kasutamise üksikasjad on suures ulatuses määratud kindlaks seadusandja volitusnormide alusel antud määrustega, on asjakohane, et ka toetuste tagasinõudmise üksikasjad reguleeritakse määruse tasandil. Samas tuleb nii viivise kui intressi maksmise kohustust pidada avalik-õiguslikuks rahaliseks kohustuseks, mida saab tulenevalt PS §-st 113 kehtestada vaid seadusega. Seetõttu tuleb ka välissuhtlemisseaduses sisalduvaid toetuse tagasinõudmisega seonduvaid sätteid täiendada.

Seaduse eelnõu tasemel on toetuse tagasinõudmise regulatsiooni kehtestamisel arvestatud asjaoluga, et tagasinõutava toetuse reeglid võivad Euroopa Liidu toetuse ja muu välisabi andmise puhul erineda. Näiteks on Euroopa Liidu eelarvest antavate soodustuste puhul tegemist Euroopa Liidu finantshuvide kaitsealas olevate toetustega (nt. taaste- ja vastupidavusraha ehk RRF), samas kui muu välisabi puhul (nt. Norra ja Euroopa Majanduspiirkonna finantsmehhanismid, Šveitsi-Eesti teine toetusprogramm jms.) on allutatud välisabi andja ning Euroopa Liidu ja toetust saava liikmesriigi vahelistele kokkulepetele ning selle alusel kohaldatavale riigisisesele rakenduslikule õigusraamile.

Euroopa Liidu eelarvest antavatele toetustele kohaldub nõukogu määrus (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta.

Kui antav toetus on riigiabi, siis ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagasinõudmisel tuleb lähtuda konkurentsiseadusest. Ebaseadusliku või väärkasutatud riigiabi tagasinõudmisel kohaldatakse konkurentsiseaduse §-s 42 ette nähtud tingimusi, sh toetuse tagasinõudmise tegemise aega, toetuse tagasimaksmise tähtaega, intressi.

Eelnõu täiendusettepanekuga (eelnõu § 1 punkt 10, lõige 5³) nähakse ette olukorrad, millal toetuse tagasinõudmise otsuse vormistamine ei ole mõistlik ega põhjendatud ning mis vastupidisel juhul tooks kaasa ebaseadusliku halduskoormuse ja halduskulu.

Eelnõu täiendusettepanekutega (eelnõu § 1 punkt 10, lõige 5⁴) täpsustatakse ka seda, et kui üldjuhul nõutakse toetus tagasi tuvastatava rahalise kohustuse ulatuses (nt. rahalise kohustuse või mõju suurus on võimalik tuvastada), siis eelnõuga nähakse ette alused ka toetuse tagasinõudmiseks olukorras, kui toetuse saaja on eiranud oma kohustusi või talle kehtestatud nõudeid ja toetuse tagasinõudmise otsuse tegemisel ei ole võimalik kohustuse või nõude täitmata jätmise laadist tulenevalt selle rahalise mõju suurust hinnata, kuid esineb põhjendatud oht, et täitmata jätmine tõi kaasa rahalise mõju (nt. riigihangete reeglite rikkumise tagajärg, kus rikkumine küll esineb kuid selle rahalist väärtust ei ole alati võimalik tuvastada).

Samuti täpsustatakse täiendusettepanekuga toetuse tagasinõudmise korda – nähakse ette võimalus toetuse tagasimaksmise ajatamiseks, ning juhul, kui toetust tähtjaks ei tagastata, siis millised on kohaldatavad intressid ja viivised, millal on võimalik tagasinõutav toetus tasaarveldada veel väljamaksmisele kuuluva toetusega.

2. Palume täiendada eelnõu § 1 uue punktiga 11 (muutes seetõttu järgnevate punktide numeratsiooni) järgmises sõnastuses:

11) paragrahvi 5 lõiget 6 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Nimetatud põhimääruses sätestatakse muu hulgas toetuse taotlemise, andmise ja kasutamisega seotud isikuandmete liigid, andmete juurdepääsu saamise ja andmete väljastamise kord, andmete säilitamise tähtajad ning muud korraldusküsimused kooskõlas Euroopa Liidu toetuse ja välisabi andmise õigusaktis või lepingus sätestatud isikuandmete töötlemise ulatusega.“.

Selgitused:

Isikuandmete töötlemisega seonduvad vajavad piiritlemist seaduse tasemel, mis seni on VäSS § 8 lg 4 aluses kehtestavate toetuse andmise tingimuste puhul olnud piiritlemata. Praktikast on näiteks Šveitsi-Eesti teise toetusprogrammis vaja doonorriigi nõudmisel koguda ja töödelda isikuandmeid sisseregistreeritud kohtade kohta, sh rahvuse kohta ja Eestis elamise aja kohta. Toetust andmist käsitlev õigusakt või leping näeb ette andmete töötlemise eesmärgi ja ulatuse. Põhimääruses sätestatakse iga fondi kohta detailsemalt, mis isikuandmeid töödeldakse, andmete juurdepääsu ja andmete väljastamise kord, andmete säilitamise tähtajad. Erilist tähelepanu peab pöörama eriliiki andmetele.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Mart Vörklaev
rahandusminister

Virge Aasa 5885 1493
Virge.Aasa@fin.ee